

Årsredovisning

för

Pensionskassan SHB Försäkringsförening

802005-5565

Räkenskapsåret 2018

Förvaltningsberättelse

Styrelsen för Pensionskassan SHB Försäkringsförening får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2018.

Ändamålet för Pensionskassan SHB, Försäkringsförening (Pensionskassan) är att tillhandahålla ålders-, sjuk- och efterlevandepension enligt gällande kollektivavtal, om inte annat avtalats mellan arbetsgivare och befattningshavare. Medlemmar i Pensionskassan är Handelsbanken och dess dotterbolag som ingått anslutningsavtal med Pensionskassan (gemensamt benämnda arbetsgivarna) samt de personer som någon av arbetsgivarna anmält för inträde i föreningen.

Verksamhetsåret 2018

Kommande reglering

En ny försäkringsrörelselag (2010:2043) trädde i kraft den 1 april 2011 samtidigt som den tidigare försäkringsrörelselagen (1982:713) och lagen om understödsföreningar (1972:262) upphävdes. Pensionskassan vars grundförfattning är lagen om understödsföreningar får liksom andra tjänstepensionskassor fortsätta driva verksamhet som tidigare enligt övergångsbestämmelser som förlängts. Innan övergångstidens utgång ska en ansökan om tillstånd att bedriva verksamhet enligt den nya försäkringsrörelselagen eller enligt den föreslagna nya lagen om tjänstepensionsföretag ha lämnats in, om inte föreningen ska träda i likvidation. En lagrådsremiss avseende den föreslagna nya lagen om tjänstepensionsföretag väntas under våren 2019 och de nya reglerna väntas träda i kraft under andra halvåret 2019.

Övertag av pensionsutfästelser

Pensionskassan har under 2018 beslutat om att övertaga pensionsutfästelser som tidigare tryggats av Svenska Handelsbankens Pensionsstiftelse. Övertagna utfästelser uppgick till 0,6 mdkr beräknat enligt regelverket för försäkringstekniska avsättningar. I samband med övertaget beviljades en premierabatt på motsvarande den engångsavgift som i annat fall hade debiterats försäkringstagaren. Rabatten är redovisad direkt mot eget kapital.

Inga väsentliga händelser har inträffat efter räkenskapsårets utgång.

Resultatutveckling

Årets resultat minskade jämfört med föregående år och uppgick till -1 049 mnkr (1 392) efter avdrag för avkastningsskatt med 10 mnkr (9). Det tekniska resultatet, före avkastningsskatt, uppgick till -1 039 mnkr (1 401). Det negativa resultatet förklaras av realiserade förluster på placeringstillgångar samtidigt som den försäkringstekniska skulden ökat med negativ resultat effekt som följd.

Pensioner under utbetalning, intjänade pensionsrätter och kompletteringspension intjänad mellan 1999-01-01 och 1999-12-31 har för räkenskapsåret 2018 räknats upp med 2,12 %.

Antal anslutna arbetsgivare inom Handelsbankens koncern uppgick till 10 (11). Premieinkomster exklusive engångsavgift för övertagna utfästelser minskade något till 51 mnkr (58). Utbetalda försäkringsersättningar ökade till 308 mnkr (281).

Utbetalningar gjordes till 3 924 personer (3 937) som var aktiva i koncernen vid pensioneringstillfället och därutöver till ytterligare 1 722 personer (1 514).

Tabell över medlemstal framgår nedan:

Tabell över medlemstal	2018	2017	2016	2015	2014
Aktiva i dotterbolag	450	519	480	513	553
Aktiva fribrevsinnehavare	3 696	3 722	3 953	4 109	4 226
Pensionärer	3 924	3 937	3 914	3 866	3 974
Summa	8 070	8 178	8 347	8 488	8 753

"Aktiva i dotterbolag" är de som per den 31 december var aktiva och upparbetade sin pension i Pensionskassan. Med "aktiva fribrevsinnehavare" avses medarbetare i Handelsbankskoncernen som har någon del av sin framtida pension upparbetad i Pensionskassan och fortfarande arbetar i koncernen men i en del där intjänad pension tryggas i bankens Pensionsstiftelse.

Totala driftskostnaderna uppgick till 10 mnkr (9). Beloppet inkluderar kostnader för kapitalförvaltning, skadereglering och övriga administrationskostnader i försäkringsrörelsen. Administrativa tjänster och internrevision köps från Handelsbanken. Uppgifter om transaktioner med närstående beskrivs närmare under not 3.

Det utgår inga styrelsearvoden och Pensionskassan har inte haft någon anställd.

Kapitalförvaltning

Placeringsstrategi

Pensionskassans ändamål är att tillhandahålla ålders-, sjuk- och efterlevandepension till anställda i Handelsbankskoncernen. Pensionerna är förmånsbestämda vilket gör att ett internt avkastningsmål

Handwritten signature

saknar egentlig relevans för de ersättningsberättigade så länge som solvenskravet är uppfyllt. Placeringar ska ske på ett aktsamt sätt och styrelsen följer utvecklingen av Pensionskassans placeringar nog och jämför utfallet med relevanta index. Ambitionen är att avkastningen på medellång och lång sikt minst skall motsvara utvecklingen för Pensionskassans åtaganden.

För de ersättningsberättigade finns det utöver det formella solvenskravet ytterligare trygghet genom att Svenska Handelsbanken AB (publ) har tecknat en bristtäckningsgaranti. Enligt denna ska banken genast täcka en eventuell brist om Pensionskassans tillgångar inte täcker de försäkringstekniska avsättningarna.

Av femårsöversikt framgår placeringstillgångarnas utveckling samt motsvarande uppgifter för värdet på Pensionskassans åtaganden. Värdet på de samlade tillgångarna minskade med 803 mnkr till 12 200 mnkr (13 003).

Placeringstillgångarnas värde översteg livförsäkringsavsättningen med 5 123 mnkr (6 673) vilket motsvarar en solvensgrad på 174 % (209).

Tillgångarna var placerade på följande sätt:

Belopp marknadsvärden mnkr

Marknad	%uell		%uell	
	2018	andel	2017	andel
Svensk aktiemarknad	8 557	70,1%	9 326	71,7%
Utländsk aktiemarknad	-	-	-	-
Svensk räntemarknad	3 182	26,1%	3 385	26,0%
Fastigheter	461	3,8%	292	2,3%
Summa	12 200	100,0%	13 003	100,0%

Belopp inklusive inlåning och upplupna räntor. Fastigheter avser här aktier i KlaraBo samt aktier, upplupna räntor och ägarlån i Intea fastigheter.

Aktiemarknad

Pensionskassans aktieportfölj består i huvudsak av investeringar i ett begränsat antal aktier noterade på Nasdaq OMX Nordisk Börs i Stockholm. Det största enskilda innehavet är Industrivärden, vilket utgjorde 19 % av aktieportföljens marknadsvärde.

Marknadsvärdet på Pensionskassans aktieinnehav uppgick till 8 557 mnkr (9 326) vilket motsvarar en andel av samtliga placeringstillgångar på 70 % (72).

Räntemarknad

De ränterelaterade tillgångarna består av marknadsvärderade obligationer och räntefonder. Värdet på de ränterelaterade tillgångarna uppgick till 3 182 mnkr (3 385). Av de ränterelaterade placeringarna var 87 % (87) placerat i fonder administrerade av Handelsbanken.

Risker i verksamheten

De väsentligaste riskerna som är förknippade med verksamheten är finansiella risker, försäkringsrisker samt operativa risker.

Finansiella risker

Placering av Pensionskassans medel i olika finansiella instrument innebär en exponering för olika typer av risker. De finansiella riskerna delas upp i marknadsrisk, kreditrisk och likviditetsrisk. Marknadsrisken är den största finansiella risken för Pensionskassan och den domineras av aktiekursrisken.

Vid beräkning av den försäkringstekniska avsättningen utgör förändring i diskonteringsränta en ränterisk som har stor inverkan på avsättningens storlek samt på den premie som debiteras försäkringstagarna. Pensionskassan följer de föreskrifter för val av räntesats för diskontering som fortsatt gäller för understödsföreningar.

Pensionskassan står under Finansinspektionens tillsyn och den så kallade trafikljusmodellen är en del av Finansinspektionens metodik för mätning av försäkringsverksamhetens exponering mot olika risker. Genom trafikljusmodellen beräknas ett kapitalkrav fram utifrån hur balansräkningen är sammansatt och ställs i förhållande till verksamhetens kapitalbuffert. Kapitalbuffert i förhållande till kapitalkrav ska vara betryggande för att inte Finansinspektionen ska ingripa. I den löpande uppföljningen ingår såväl beräkningar av kapitalbehov som uppföljning av samtliga väsentliga finansiella risker.

Försäkringsrisker

Försäkringsrisker är osäkerheten i försäkringsutfall på grund av de försäkrades liv och hälsa. Inom ramen för Pensionskassans verksamhet är livsfallrisken, det vill säga att de försäkrade lever längre än vad som antagits vid beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna, den ojämförligt största försäkringsrisken.

Genom att följa upp respektive försäkringsrisk med avseende på antaganden och utfall samt löpande pröva lämpligheten i gjorda antaganden erhålls en god bild över Pensionskassans försäkringsrisker. Sannolikheten för att Pensionskassan inte ska kunna uppfylla sina åtaganden mot försäkringstagarna och de försäkrade bedöms vara begränsad. Det beror framförallt på att placeringstillgångarna med god marginal överstiger de försäkringstekniska avsättningarna.

M. J. J.

Operativa risker

Med operativ risk menas konsekvensen av brister i intern kontroll, fel i arbetsprocesser och sådana risker som kan leda till ekonomisk förlust, utebliven intäkt, verksamhetsavbrott eller skadat förtroende. Operativa risker ska identifieras, bedömas, rapporteras och kontrolleras. Här är uppföljning av utlagd verksamhet väsentlig och följer av de policyer och riktlinjer som styrelsen fastställt.

Ytterligare upplysningar om risker och riskhantering framgår av not 2.

Organisation

Styrelsen består av sex personer, av vilka tre utses av Handelsbankens Centralstyrelse och tre av Finansförbundets koncernklubb i Handelsbanken. Under året hade styrelsen 9 protokollförda sammanträden.

Pensionskassans styrelse har huvudansvaret för verksamheten och fastställer årligen interna styrdokument, policyer och riktlinjer. Pensionskassan har valt att via uppdragsavtal lägga ut hela verksamheten till uppdragstagare utanför föreningen. Verksamhetens arbete leds av en verkställande tjänsteman vars arbetsordning fastställs av styrelsen årligen. Uppföljning av verksamheten sker med utgångspunkt från de policyer och riktlinjer som styrelsen fastställt.

Pensionskassan har en oberoende riskkontrollfunktion med ansvar för att bland annat identifiera, mäta, analysera och rapportera väsentliga risker till styrelsen och verksamheten. Vidare har Pensionskassan en compliancefunktion med ansvar för att säkerställa regel efterlevnaden. Analys och kontroll av försäkringsrisker sker av riskkontrollen men även löpande av Pensionskassans ansvarige aktuarie. Pensionskassans ansvarige aktuarie är, enligt Finansinspektionens medgivande, Stefan Jansson (SPP Konsult). Pensionskassan har även genom uppdragsavtal tillgång till Handelsbankens koncernaktuarie.

Pensionskassan har en funktion för internrevision med ansvar för att självständigt granska Pensionskassans verksamhet och redovisning. Här ingår att granska och utvärdera huruvida processer för riskhantering samt intern styrning och kontroll är tillfredsställande. Föreningsstämman utsåg tre ordinarie revisorer och tre suppleanter.

Förslag till resultatdisposition

Årets resultat uppgår till -1 048 825 785 kr och balanseras i ny räkning.

Femårsöversikt

Tkr om ej annat anges

Utdrag ur resultaträkningen	2018	2017	2016	2015	2014
Premieinkomst	561 681	57 946	52 005	50 706	55 937
Kapitalavkastning	-525 420	1 676 637	1 558 939	389 975	104 384
Försäkringsersättningar	-307 747	-280 798	-274 328	-270 334	-163 733
Tekniskt resultat	-1 038 881	1 400 940	816 484	718 412	-2 591 818
Årets resultat	-1 048 826	1 392 269	807 575	693 867	-2 622 393
Ekonomisk ställning	2018	2017	2016	2015	2014
Placeringsstillgångar	12 027 728	12 818 290	11 459 790	10 113 285	10 057 714
Försäkringsteknisk avsättning	6 904 498	6 145 010	6 099 252	5 585 736	6 139 681
Solvensmarginal	282 284	249 255	247 399	225 773	249 885
Kapitalbas/konsolideringskapital	2018	2017	2016	2015	2014
Eget kapital	5 294 708	6 854 688	5 462 419	4 654 844	3 960 977
Varav årets resultat	-1 048 826	1 392 269	807 575	693 867	-2 622 393
Varav Överskottsfond	6 343 534	5 462 419	4 654 844	3 960 977	6 583 370
Nyckeltal %	2018	2017	2016	2015	2014
Förvaltningskostnadsprocent	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Direktavkastning	2,6%	2,3%	2,6%	3,7%	2,9%
Totalavkastning	-4,2%	13,7%	14,3%	3,8%	1,0%
Solvensgrad	174,2%	208,6%	187,9%	181,1%	163,8%

Definitioner

Förvaltningskostnadsprocent	Pensionskassans totala driftskostnader i förhållande till det genomsnittliga verkliga värdet på placeringstillgångar och bankmedel.
Direktavkastning i procent	Ränteintäkter och aktieutdelning i förhållande till det genomsnittliga verkliga värdet på placeringstillgångar och bankmedel.
Totalavkastning	Ränteintäkter, aktieutdelning, realisationsresultat och värdeförändring i förhållande till det genomsnittliga verkliga värdet på placeringstillgångar och bankmedel.
Solvensgrad	Visar förhållandet mellan placeringstillgångarnas marknadsvärden och den försäkringstekniska avsättningen.
Erforderlig solvensmarginal	Beräknas utifrån verksamhetens art och omfattning i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter. Med det avses att värdet på alla disponibla tillgångar med marginal ska överstiga värdet av den försäkringstekniska avsättningen. Om kapitalbasen för ett försäkringsföretag understiger den erforderliga solvensmarginalen ingriper Finansinspektionen.

Handwritten initials or signature.

Resultaträkning

tkr		2018-01-01	2017-01-01	Förändr.
		-2018-12-31	-2017-12-31	
Teknisk redovisning av livförsäkringsrörelsen				
Not 3,9				
Premieinkomster	Not 4	561 681	57 946	>100%
Kapitalavkastning, intäkter	Not 5	415 693	847 652	-51%
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	Not 6	0	901 032	-100%
Utbetalda försäkringsersättningar	Not 10	-307 747	-280 798	10%
Förändringar i andra försäkringstekniska avsättningar	Not 11	-759 488	-45 758	>100%
Driftskostnader	Not 12	-7 907	-7 139	11%
Kapitalavkastning, kostnader	Not 7	0	-929 830	>100%
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	Not 8	-941 113	857 835	>100%
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-1 038 881	1 400 940	>100%
Icke-teknisk redovisning av livförsäkringsrörelsen				
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		-1 038 881	1 400 940	>100%
Skatt		-9 945	-8 671	15%
Årets resultat		-1 048 826	1 392 269	>100%
Totalresultat				
Årets resultat		-1 048 826	1 392 269	>100%
Övrigt totalresultat		-	-	
Årets totalresultat		-1 048 826	1 392 269	>100%

f
m

Resultatanalys

tkr	Totalt	Förmånsbestämd försäkring	Risikförsäkring *)
Premieinkomster	561 681	559 348	2 333
Kapitalavkastning, intäkter	415 693	414 108	1 585
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	0	0	0
Utbetalda försäkringsersättningar	-307 747	-304 565	-3 182
Förändringar i andra försäkringstekniska avsättningar	-759 488	-754 343	-5 145
Driftskostnader	-7 907	-7 877	-30
Kapitalavkastning, kostnader	0	0	0
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-941 113	-937 524	-3 589
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-1 038 881	-1 030 853	-8 028
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	-1 038 881	-1 030 853	-8 028
Skatt	-9 945	-9 945	-
Årets resultat	-1 048 826	-1 040 798	-8 028

*Avser tjänsteknuten premiebefrielseförsäkring samt sjukförsäkring

Handwritten signature

Balansräkning

tkr		2018-12-31	2017-12-31
Tillgångar	Not 13		
Placeringstillgångar	Not 14		
Aktier och andelar	Not 15	8 778 477	9 418 932
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Not 16	3 013 349	3 203 590
Övriga finansiella placeringstillgångar	Not 17	235 902	195 768
Summa Placeringstillgångar		12 027 728	12 818 290
Fordringar			
Övriga fordringar	Not 18	693	18
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Not 13,19	17 229	17 199
Summa Fordringar		17 922	17 217
Andra tillgångar			
Kassa och bank		155 001	167 787
Summa tillgångar		12 200 651	13 003 294

Eget kapital, avsättningar och skulder

Eget kapital			
Överskottsfond		6 343 534	5 462 419
Årets resultat		-1 048 826	1 392 269
Summa eget kapital		5 294 708	6 854 688
Försäkringstekniska avsättningar	Not 20		
Livförsäkringsavsättning		6 878 164	6 123 821
Avsättning för oreglerade skador		26 334	21 189
Summa försäkringstekniska avsättningar		6 904 498	6 145 010
Långfristiga skulder			
Övriga långfristiga skulder		-	-
Kortfristiga skulder			
Skatter	Not 21	876	888
Övriga skulder			
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		569	2 708
Summa kortfristiga skulder		1 445	3 596
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		12 200 651	13 003 294

Poster utanför balansräkningen

Ansvarsförbindelser, ounyttjat kapitalöfte		109 579	161 084
--	--	---------	---------

Handwritten signature

Förändring Eget kapital

tkr	Överskottsfond	Årets resultat	Totalt
Ingående balans per 1 januari 2017	4 654 844	807 575	5 462 419
Disposition av 2016 års resultat	807 575	-807 575	
Resultat för år 2017		1 392 269	1 392 269
Utgående balans per 31 december 2017	5 462 419	1 392 269	6 854 688
Ingående balans per 1 januari 2018	5 462 419	1 392 269	6 854 688
Disposition av 2017 års resultat	1 392 269	-1 392 269	
Nyttjad del av överskottsfond *	-511 154		-511 154
Resultat för år 2018		-1 048 826	-1 048 826
Utgående balans per 31 december 2018	6 343 534	-1 048 826	5 294 708

*) Avser premierabatt motsvarande engångsavgiften för under 2018 övertagna pensionsutfästelser.

Kassaflödesanalys

tkr	2018-01-01 -2018-12-31	2017-01-01 -2017-12-31
Den löpande verksamheten		
Årets resultat före skatt	-1 038 881	1 400 940
Justering av poster som inte ingår i kassaflödet		
Orealiserade vinster/förluster på placeringstillgångar	941 113	-1 758 867
Förändring av föräkringsteknisk avsättning	759 488	45 758
Engångsavgift övertagna utfästelser, nyttjande av överskottsfond	-511 154	-
Betald skatt	-9 957	-7 825
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av tillgångar och skulder	140 609	-319 994
Förändring i finansiella placeringstillgångar	-150 549	400 367
Förändring i övriga rörelsefordringar	-706	-2 514
Förändring i övriga rörelseskulder	-2 140	2 293
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-153 395	400 146
Årets kassaflöde	-12 786	80 152
Förändring i likvida medel		
Likvida medel vid årets början	167 787	87 635
Årets kassaflöde	-12 786	80 152
Likvida medel vid årets slut	155 001	167 787

Under perioden erhållna räntor 30 762 tkr (24 352)

Under perioden betalda räntor 0 tkr (0)

Handwritten signature

Noter

tkr om inget annat anges

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag med ändringar tom den 30 april 2011 och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2008:26 med ändringsföreskrift FFFS 2009:12). I enlighet med Finansinspektionens allmänna råd tillämpas godkända internationella redovisningsstandarder (IFRS) med ändringar tom den 30 april 2011 i den utsträckning det är möjligt enligt svensk rätt, samt RFR 2 om kompletterande redovisningsregler från Rådet för finansiell rapportering.

Ändrade redovisningsprinciper

IFRS 9 Finansiella instrument ersätter IAS39 Finansiella instrument från den 1 januari 2018 och är den nya standarden för redovisning och värdering av finansiella instrument. Pensionskassan har valt att fortsätta tillämpa IAS39 utifrån gällande övergångsregler. Tillämpade redovisningsprinciper är oförändrade jämfört med föregående år.

Kommande redovisningsregelverk

IFRS 4 om redovisning av försäkringsavtal har omarbetats och den nya standarden benämns IFRS 17. Införandet av den nya standarden har skjutits upp till den 1 januari 2022 vilket även innebär att försäkringsföretag kan skjuta upp tillämpningen av IFRS 9 fram till detta datum. Förändringar som kan följa av exempelvis en ombildning av Pensionskassan har inte beskrivits då det fortfarande är oklart vad som kommer att gälla.

Väsentliga uppskattningar och bedömningar

Den mest betydande effekten på de belopp som redovisas i de finansiella rapporterna kommer från de antaganden som används vid beräkningen av den försäkringstekniska avsättningen. Vid beräkning används antaganden om ränta, dödlighet, sjuklighet, skatter samt driftskostnader. Förändringar i dessa antaganden kan påverka befintliga avsättningar och företagets redovisade resultat. En mer utförlig beskrivning av Pensionskassans risker återfinns i not 2.

Redovisning och värdering av försäkringsavtal

De avtal som finns är att betrakta som försäkringsavtal. Vid förmånsbestämd försäkring är förmånen given enligt kollektivavtal och premien fastställs

utifrån försäkringstekniska antaganden om ränta, dödlighet, sjuklighet och driftskostnader. Premierna betalas in månadsvis och redovisas som premieinkomst när betalning erhållits.

Värdering av försäkringstekniska avsättningar

De försäkringstekniska avsättningarna utgörs av kapitalvärdet av åtaganden för gällande försäkringsavtal och består i allt väsentligt av livförsäkringsavsättning. Avsättningarna är beräknade enligt vedertagna aktuariella principer. Det innebär att avsättningarna nuvärdesberäknas och att beräkningarna baseras på försäkringstekniska antaganden om ränta, dödlighet, sjuklighet, skatter samt driftskostnader.

Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättning avser kapitalvärdet av utfästa förmåner enligt ingångna avtal inklusive förväntade framtida driftskostnader minskat med kapitalvärdet av framtida premier för dessa förmåner. Den försäkringstekniska avsättningen fastställs när rätt till ersättning uppstår. Värdering sker enligt EU's tjänstepensionsdirektiv med så kallade aktsamma antaganden. Detta har framförallt påverkan på valet av diskonteringsränta. Av Finansinspektionens gällande föreskrift (FFFS 2008:23) avseende val av räntesats vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar framgår på vilket sätt räntekurvan ska fastställas. Denna anger att räntan kan väljas utifrån marknadsräntor för statsobligationer, swapkontrakt eller säkerställda bostadsobligationer och är beroende av försäkringarnas kassaflödesprofil. Pensionskassan använder liksom tidigare år en kombination av statsobligationer och bostadsobligationer. Från ränteantagandet görs avdrag för avkastningsskatt och omkostnader. Periodens förändrade avsättning redovisas i resultaträkningen.

Avsättning för oregrerade försäkringsfall

Utgörs i balansräkningen av uppskattade slutliga kostnader för att tillgodose alla krav som beror på Händelser som har inträffat före räkenskapsårets utgång med avdrag för belopp som redan utbetalats med anledning av ersättningskrav.

Handwritten signature or initials in the bottom right corner.

Avkastningsskatt

Kassan bedriver livförsäkringsverksamhet och beskattas endast enligt lagen om avkastningsskatt. Skatten beräknas på de finansiella nettotillgångarna värderade till marknadsvärde vid beskattningens årets ingång. Kostnaden redovisas som skattekostnad.

Redovisning och värdering av placeringstillgångar

Samtliga finansiella placeringstillgångar i Pensionskassan tillhör kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Denna kategori består av två undergrupper, finansiella tillgångar som innehas för handel respektive identifierade. Gruppen identifierade avser andra finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori (enligt den så kallade Fair Value Optionen). Derivat som innehas av Pensionskassan redovisas i undergruppen finansiella tillgångar som innehas för handel.

Pensionskassan har som princip att hänföra samtliga finansiella placeringstillgångar till kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Detta dels därför att Pensionskassan löpande utvärderar kapitalförvaltningens verksamhet på basis av verkliga värden och dels därför att när det gäller räntebärande tillgångar så reducerar detta en del av den redovisningsmässiga inkonsekvens och volatilitet som annars uppstår när livförsäkringsavsettningen löpande omvärderas genom en diskontering med aktuell ränta.

Köp och försäljning av penning- och kapitalmarknadsinstrument på avista marknaden redovisas med tillämpning av affärsdagsredovisning. Ej likviderade affärer per balansdagen redovisas som fordran respektive skuld i balansräkningen.

Värdering sker i första hand till noterat marknadspris (nivå 1), där marknadsdata för likvida instrument har inhämtats från oberoende externa källor, exempelvis börser, värderingsinstitut eller oberoende mäklare. I andra hand (nivå 2) tillämpas modellvärdering baserad på observerbar marknadsdata som grundar sig på underliggande oberoende marknadsdata som räntekurvor och annan värderingsinformation. I tredje hand (nivå 3) sker värdering delvis baserad på ej observerbar marknadsdata. Tillämpade värderingstekniker beskrivs närmare i not 14.

Såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar redovisas över resultaträkningen.

Aktier och andelar värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Ackumulerade värdeförändringar för aktier utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärdet och verkligt värde.

Utdelningar redovisas som erhållna utdelningar i posten kapitalavkastning, intäkter. Även återbetalning av villkorade aktieägartillskott redovisas som utdelning.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Ackumulerade värdeförändringar för räntebärande instrument utgörs av skillnaden mellan upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde.

Derivattransaktioner värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Transaktioner med positivt marknadsvärde vid balansdagen redovisas som placeringstillgångar medan transaktioner med ett negativt marknadsvärde redovisas som skulder.

Tillgångar och skulder i utländsk valuta har räknats om till svenska kronor efter balansdagens valutakurs. Realiserade och orealiserade värdeförändringar till följd av förändringar i valutakurser redovisas netto i resultaträkningen under kapitalavkastning intäkter eller kapitalavkastning kostnader.

Övriga fordringar och skulder

Övriga fordringar och skulder värderas initialt till verkligt värde inklusive transaktionskostnader och i efterföljande perioder till upplupet anskaffningsvärde.

Not 2 Risker och riskhantering

Finansiella risker

De finansiella riskerna för Pensionskassan delas upp i marknadsrisk, kreditrisk och likviditetsrisk vilka beskrivs närmare nedan.

Marknadsrisk

Med marknadsrisk avses ofördelaktiga värdeförändringar som härrör från förändringar i priser på de finansiella marknaderna. Marknadsriskerna brukar delas upp i ränte-, aktiekurs-, valutakurs- och råvaruprisrisker. De väsentligaste marknadsriskerna för Pensionskassan är ränte- och aktiekursrisken där den sistnämnda dominerar på tillgångssidan då 70 % (72) av Pensionskassans tillgångar är placerade i aktier. En aktiekursnedgång med 10 % skulle minska värdet på motsvarande placeringstillgångar med 856 mnkr (933). En motsvarande aktiekursuppgång skulle ge motsvarande ökning av värdet. Pensionskassan har inte säkrat sig mot effekter vid förändrade aktiekurser varför en värdeförändring påverkar balans- och resultaträkning direkt.

Pensionskassan har inga kvarvarande exponeringar mot andra valutor än svenska kronor.

Ränterisken i placeringstillgångarna är begränsad och 37 % (34) av de ränterelaterade placeringstillgångarna utgörs av korta räntefonder. Den genomsnittliga återstående löptiden uppgick vid utgången av räkenskapsåret till 1,1 år (1,2). En uppgång av marknadsräntorna med 100 bp hade minskat värdet på de ränterelaterade placeringstillgångarna med cirka 34 mnkr (38). En minskning av motsvarande marknadsräntor skulle ge motsvarande ökning av värdet.

På skuldsidan är ränterisken dominerande och kopplad till den diskonteringsränta som används för att beräkna Pensionskassans försäkringstekniska avsättning. Den försäkringstekniska avsättningen uppgick vid årsskiftet till 6 904 mnkr (6 145). En minskning av diskonteringsräntan med 100 räntepunkter skulle öka skuldens storlek med 1 027 mnkr (945). En ökad diskonteringsränta skulle ge en minskad skuld med 825 mnkr (757). Om Pensionskassan hade begärt dispens om att få tillämpa den nya föreskriften FFFS 2013:23 för försäkringsföretag, hade den försäkringstekniska avsättningen vid årsskiftet uppgått till 6 752 mnkr (6 069). Tillgångar och skulders kontraktssensliga räntebindningstider framgår av not 16 samt 20.

Kreditrisk

Med kreditrisk i finansiella placeringar avses risken för att en motpart helt eller delvis inte i tid fullgör en förfallen fordran. Räntebärande placeringar görs huvudsakligen i fonder men också i obligationer och andra skuldförbindelser utfärdade av emittenter som har en extern rating på eller över så kallad "investment grade". Pensionskassans placeringsriktlinjer sätter ramverket för vilka placeringar som kan göras. Direktinvesteringar i värdepapper med kreditrisk utgör en relativt liten del av de ränterelaterade innehaven och är liksom föregående år koncentrerade till få emittenter.

I tabellen nedan redovisas innehav med kreditrisk.

Kreditrisk, värden mnkr	2018	%-ueff andel	2017	%-ueff andel
Obligationer	82	2,7%	103	3,2%
Efterställd obligation	166	5,5%	180	5,6%
Räntefonder	2 779	91,8%	2 935	91,2%
Summa	3 027	100,0%	3 218	100,0%

Raden obligationer ovan avser en företagsobligation som förfaller till inlösen i juni 2019. Efterställd obligation är emitterad av Handelsbanken och kan återkallas i sin helhet av emittenten 2019. Handelsbankens långfristiga rating från kreditvärderingsinstitutet Moody's uppgår till Aa2. Specifikation av innehav framgår av not 16.

Räntefonderna är administrerade av Handelsbanken som betygssätter de flesta fonderna genom fondinformationsföretaget Morningstar. Ratingen visar fondens utveckling i sin kategori i förhållande till risk på en skala från 1-5 där 5 är bäst.

Räntefonderna utgörs av två korträntefonder, en specialfond och en ränteavkastningsfond. De båda korträntefonderna placerar i korta räntebärande värdepapper där den genomsnittliga återstående räntebindningstiden för respektive fonds placeringar varierar mellan en dag upp till ett år. Fonderna kategoriseras som lågriskfonder med rating 1 från Morningstar. Ränteavkastningsfonden är en medellång räntefond med något högre risk och med en genomsnittlig återstående löptid för fondens placeringar på upp till sju år. Fonden har en rating 3 från Morningstar.

Likviditetsrisk

Likviditetsrisken är risken för att Pensionskassan inte kan klara sina åtaganden utan oacceptabla kostnader eller förluster. Utbetalningar, huvudsakligen pensionsutbetalningar och skattebetalningar liksom inbetalningarna, huvudsakligen försäkringspremier, utdelningar och räntor, är alla förutsägbara

Fotat
MM

när i tiden de inträffar. Dessa förhållanden kombinerat med konservativa placeringsriktlinjer och likvida tillgångar gör att likviditetsrisken är begränsad.

Direktavkastning sammantaget med premieinbetalningar överstiger utbetalningarna på årsbasis. Pensionskassan håller en rullande rörelselikviditet motsvarande tre månaders nettobehov. Av placeringstillgångarna på totalt 12 200 mnkr (13 003) utgör 96 % (98) tillgångar som kan avyttras inom 14 dagar.

Börsnoterade aktier har inget kontraktuellt förfalldatum utan de kan avyttras vid anmodan. Detsamma gäller andelar i räntefonder som kan avyttras med kort varsel. Den försäkringstekniska avsättningen är löptidsfördelad utifrån genomsnittlig duration i enlighet med FFFS 2008:23.

Tillgångar och skulders förfallostruktur redovisas i tabellform nedan.

Förfallostruktur	2018				
	<1år	1-5 år	5-10 år	>10 år	Totalt
Tillgångar					
Aktier	8 779	-	-	-	8 779
Obligationer	248	-	-	-	248
Räntefonder	2 779	-	-	-	2 779
Inlåning	155	-	-	-	155
Övriga fordringar	240	-	-	-	240
Summa tillgångar	12 201	-	-	-	12 201
Skulder					
Försäkringsteknisk avsättning	352	1 294	1 452	3 806	6 904
Korta skulder	1	-	-	-	1
Övriga långfristiga skulder	-	-	-	-	0
Summa skulder	353	1 294	1 452	3 806	6 905

Förfallostruktur	2017				
	<1år	1-5 år	5-10 år	>10 år	Totalt
Tillgångar					
Aktier	9 418	-	-	-	9 418
Obligationer	20	263	-	-	283
Räntefonder	2 935	-	-	-	2 935
Inlåning	168	-	-	-	168
Övriga tillgångar	199	-	-	-	199
Summa tillgångar	12 740	263	-	-	13 003
Skulder					
Försäkringsteknisk avsättning	299	1 088	1 238	3 520	6 145
Korta skulder	4	-	-	-	4
Övriga långfristiga skulder	-	-	-	-	0
Summa skulder	303	1 088	1 238	3 520	6 149

Försäkringsrisk

Pensionskassans ändamål är att tillhandahålla ålders-, sjuk-, och efterlevandepension för de arbetstagare inom Handelsbankskoncernen som dess arbetsgivare anmält för inträde i föreningen. Samtliga försäkringar är uttryckta i svenska kronor och avser enbart svenska arbetsgivare.

Försäkringarna följer av bankanställdas kollektivavtal om tjänstepension om inte annat avtalats mellan Handelsbanken och befattningshavaren.

Av de försäkringsformer Pensionskassan tillhandahåller utgör livsfallsrisken den största försäkringsrisken. Med livsfallsrisk menas osäkerheten i försäkringsutfall i förhållande till de antaganden som gjorts av de försäkrades livslängd. Eftersom alla pensioner som försäkrats i Pensionskassan är förmånsbestämda finns risken att det avsatta kapitalet inte räcker till för att täcka de livsvariga utbetalningarna.

Till försäkringsriskerna hör även dödsfalls- och sjukfallsriskerna. Dödsfallsrisken är risken för att dödligheten underskattats i de beräkningar som ligger till grund för de försäkringstekniska avsättningarna. Sjukfallsrisken är dels risken att sjuka försäkrade kvarstår som sjuka längre tid än beräknat och dels risken att de insjuknar i högre grad än vad som antagits.

Premier och avsättningar beräknas mot bakgrund av gällande regelverk samt interna policyer och riktlinjer. Beräknade driftskostnader är en faktor vid beräkning av premier samt försäkringsteknisk avsättning varför denna post är en del i analysen av försäkringsriskerna.

Riskerna analyseras genom regelbunden uppföljning av utfall i förhållande till gjorda antaganden. Skillnaden mellan antaganden och utfall för verksamhetens försäkringsrisker sammanfattas i resultatanalys nedan.

Belopp mnkr

Utfall försäkringsrisker	2018	2017	2016	2015	2014
Livsfall	-9,5	-12,6	-20,4	-21,2	-15,4
Dödsfall	4,6	6,8	7,7	11,0	10,0
Sjukfall	5,7	5,4	7,8	7,7	8,4
Driftskostnader	5,2	5,8	5,3	7,5	1,0
Summa	6,0	5,4	0,4	5,0	4,0

Det samlade resultatet från analysen av försäkringsriskerna uppgick till 6,0 mnkr (5,4) där livsfallsrisken underskattats och antaganden för dödsfalls- samt sjukfallsrisken överskattats jämfört med utfall. Pensionskassans driftskostnader är väsentligt lägre än vad som antagits.

Solvens och konsolidering

Värdet på placeringstillgångarna överstiger med god marginal den försäkringstekniska avsättningen varför sannolikheten för att Pensionskassan inte ska kunna uppfylla sina försäkringsåtaganden bedöms vara begränsad. Konsolideringskapitalet motsvarar eget kapital vilket uppgår till 76 % (112) av den

Handwritten notes:
företag
m

försäkringstekniska avsättningen. Pensionskassans kapital överstiger med god marginal vad som krävs i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter där kapitalbasen minst ska motsvara erforderlig solvensmarginal. Kvoten mellan kapital och solvensmarginal uppgick till 19 (28).

Kapitalkrav

Pensionskassan står under Finansinspektionens tillsyn och den så kallade trafikljusmodellen är en del av Finansinspektionens metodik för mätning av försäkringsverksamhetens exponering mot olika risker. Utifrån verkligt värde på tillgångar och skulder, beräknas en kapitalbuffert. Därefter sker beräkningar utifrån olika scenarier som Finansinspektionen bestämt. Utfallet sammanräknas till ett samlat kapitalkrav på verksamheten. Om inte kapitalbufferten är tillräcklig visar modellen rött ljus varvid åtgärder måste vidtas.

Som framgått tidigare har Pensionskassan för avsikt att ansöka om dispens för att få tillämpa föreskriften FFFS 2013:23 om val av räntesats för beräkning av försäkringsteknisk avsättning i redovisningen. Denna metodik är sedan tidigare tvingande enligt de nya anvisningarna för trafikljusrapportering som gäller från och med rapportering per den sista december 2013. Förutom att metodiken enligt trafikljusmodellen ändrats avseende försäkringsteknisk avsättning tillkommer även ett schablonmässigt riskpåslag.

Skillnaden mellan redovisningen i balansräkning och rapporteringen enligt trafikljusmodellen innebär att kapitalbufferten enligt trafikljusmodellen är 185 mnkr (228) lägre än den enligt redovisat eget kapital.

Nedan framgår kapitalkrav och kapitalbuffert per den sista december.

Kapitalkrav mnkr	Dec 18	Dec 17	För%
Ränterisk	393	383	2,4%
Aktiekursrisk	2 854	3 134	-8,9%
Kreditrisk	43	69	-36,9%
Valutakursrisk	0	0	-
Försäkringsrisk	348	306	13,7%
Totalt Kapitalkrav	3 638	3 892	-6,5%
Kapitalbuffert	5 043	6 627	-23,9%
Överskott / Solvensbuffert	1 405	2 735	-48,6%

Av tabellen ovan framgår att de samlade riskerna är något högre jämfört med föregående år samt att kapitalbufferten ökat. Kapitalbufferten översteg kapitalkravet med 1 405 mnkr (2 735) vilket motsvarar en trafikljuskvot på 1,4 (1,7) och därmed marginal till rött ljus.

Operativ risk

Pensionskassan har inga anställda vilket innebär att all verksamhet är utlagd och utvärderas enligt de policyer och riktlinjer som Pensionskassans styrelse fastställt. Utlagd verksamhet regleras genom uppdragsavtal och köpta tjänster kvalitetsgranskas löpande av verksamheten. Vidare utför uppdrags-tagarna en egen kontroll för att minimera de operativa riskerna.

Den oberoende riskkontrollen granskar och analyserar de operativa riskerna i sitt löpande arbete och rapporterar sina iakttagelser och förslag på åtgärder till styrelsen. Förutom operativa risker förknippade med placeringstillgångar och pensions-utfästelser utgör pensionsadministrationen en nyckelprocess i verksamheten.

Not 3 Upplysningar om närstående	2018	2017
Närstående intäkter och kostnader		
Premieinbetalningar	50 527	57 946
Engångsavgift övertagna utfästelser	511 154	-
Köp av administrativa tjänster	-8 970	-7 989
Räntenetto inlåningskonton	21	23
Nettoresultat	552 732	49 980
Fordringar på och skulder till närstående		
Inlåning	155 001	167 787
Summa tillgångar	155 001	167 787
Övriga skulder	-569	-2 708
Summa skulder	-569	-2 708

Med närstående avses transaktioner med Svenska Handelsbanken AB med dotterbolag. Försäkringstagare i Pensionskassan utgörs av Svenska Handelsbanken med dotterbolag. Pensionskassan har ingen egen personal vilket innebär att all administration har lagts ut. Administrativa tjänster och internrevision köps av Handelsbanken och regleras genom uppdragsavtal. Intäkter från inlåningskonton redovisas som kapitalavkastning och framgår av not 5. Administrativa kostnader redovisas närmare under not 12.

Not 4 Premieinkomster	2018	2017
Inbetalda och tillgodoförda premier	50 527	57 946
Engångsavgift övertagna utfästelser	511 154	-
Summa	561 681	57 946

Not 5 Kapitalavkastning, intäkter	2018	2017
Erhållna utdelningar	290 614	253 856
Ränteintäkter		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	18 667	19 011
Övriga finansiella placeringstillgångar	12 074	5 318
Övriga ränteintäkter	21	23
Summa ränteintäkter	30 762	24 352
Valutakursvinst, netto	0	31
Realisationsvinst, netto		
Aktier och andelar	94 317	569 413
Summa realisationsvinst, netto	94 317	569 413
Summa kapitalavkastning, intäkter	415 693	847 652

Not 6 Orealiserade vinster på placeringstillgångar	2018	2017
Aktier och andelar	-	901 032
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-
Summa	0	901 032

Handwritten signature

Not 7 Kapitalavkastning, kostnader	2018	2017
Depåkostnader	-	52
Valutakursförlust, netto	-	-
Realisationsförlust, netto		
Aktier och andelar	-	-929 882
Summa realisationsförlust, netto	-	-929 882
Summa kapitalavkastning, kostnader	0	-929 830

Not 8 Orealiserade förluster på placeringstillgångar	2018	2017
Aktier och andelar	-918 004	-
Återläggning tidigare förluster	-	869 936
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-23 109	-12 101
Summa	-941 113	857 835

Not 9 Nettoresultat per kategori av finansiella instrument

Finansiella tillgångar	2018				2017			
	Värderat till verkligt värde i resultaträkningen uppdelat på				Värderat till verkligt värde i resultaträkningen uppdelat på			
	Innehav för handel	Identifierade	Andra tillgångar	Summa	Innehav för handel	Identifierade	Andra tillgångar	Summa
Aktier och andelar	-	-533 073	-	-533 073	-	1 664 385	-	1 664 385
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-4 421	-	-4 421	-	7 141	-	7 141
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	12 074	-	12 074	-	5 318	-	5 318
Övriga fordringar	-	-	-	-	-	-	-	-
Likvida medel	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa	-	-525 420	-	-525 420	-	1 676 844	-	1 676 844
Finansiella skulder	2018				2017			
	Innehav för handelsändamål	Identifierade	Andra skulder	Summa	Innehav för handelsändamål	Identifierade	Andra skulder	Summa
Övriga långa skulder	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga korta skulder	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa	-	-	-	-	-	-	-	-

Beloppen i tabellen ovan utgör en specifikation av de belopp avseende finansiella instrument som redovisas i resultaträkningen som (i) kapitalavkastning intäkter, (ii) realiserade vinster på placeringstillgångar, (iii) kapitalavkastning, kostnader, (iv) realiserade förluster på placeringstillgångar med undantag för (a) eventuella av- och nedskrivningar och (b) kapitalförvaltningskostnader.

Not 10 Utbetalda försäkringsersättningar	2018	2017
Ålderspension	-290 077	-266 118
Efterlevandepension	-12 063	-10 301
Sjukpension	-3 307	-2 079
Driftskostnader för skadereglering	-2 300	-2 300
Summa	-307 747	-280 798

Not 11 Förändring i andra livförsäkringstekniska avsättningar	2018	2017
Förändring av livförsäkringsavsättning	-754 343	-40 161
Förändring av riskförsäkring	-5 145	-5 597
Summa	-759 488	-45 758

Handwritten signature

Not 12 Driftskostnader	2018	2017
Administrationskostnader	-7 907	-7 139
Summa driftskostnader	-7 907	-7 139
Driftskostnader per kostnadslag:		
Redovisningstjänster	-375	-375
Portföljförvaltning	-451	-158
Aktuariella kostnader	-1 141	-1 319
Revisionsarvoden	-401	-413
Andra administrationskostnader *	-5 539	-4 874
Summa driftskostnader per kostnadslag	-7 907	-7 139
Totala driftskostnader:		
Driftskostnader för skadereglering **	-2 300	-2 300
Kapitalförvaltningskostnader ***	-	52
Administrationskostnader ****	-7 907	-7 139
Summa totala driftskostnader	-10 207	-9 387

*) Avser förutom tillsynsavgifter kostnader för verkställande tjänsteman, juristkostnader, riskkontroll, compliance och andra tjänster som tillhandahålls av Handelsbanken genom uppdragsavtal. **) Kostnader för skadereglering redovisas i resultaträkningen under rubriken Utbetalda försäkringsersättningar. ***) Depåkostnader redovisas i resultaträkningen under rubriken Kapitalavkastning, kostnader ****) Administrationskostnader, se ovan

Not 13 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar	2018				2017			
	Värderat till verkligt värde via resultaträkningen uppdelat på				Värderat till verkligt värde via resultaträkningen uppdelat på			
	Innehav för handel	Identifierade	Andra tillgångar	Summa	Innehav för handel	Identifierade	Andra tillgångar	Summa
Aktier och andelar	-	8 778 477	-	8 778 477	-	9 418 932	-	9 418 932
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	3 013 349	-	3 013 349	-	3 203 590	-	3 203 590
Övriga finansiella placeringstillg	-	235 902	-	235 902	-	195 768	-	195 768
Övriga fordringar	-	17 229	-	17 229	-	17 199	-	17 199
Likvida medel	-	-	155 001	155 001	-	-	167 787	167 787
Summa	-	12 044 957	155 001	12 199 958	-	12 835 489	167 787	13 003 276
Finansiella skulder	Innehav för handelsändamål	Identifierade	Andra skulder	Summa	Innehav för handelsändamål	Identifierade	Andra skulder	Summa
Övriga långa skulder	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga korta skulder	-	-	569	569	-	-	2 708	2 708
Summa	-	-	569	569	-	-	2 708	2 708

Not 14 Värdering av finansiella tillgångar och skulder till verkligt värde

Finansiella tillgångar	2018				2017			
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Aktier och andelar	8 557 263	-	221 214	8 778 477	9 325 784	-	93 148	9 418 932
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 860 867	166 447	-	3 027 314	3 038 157	179 696	-	3 217 853
Övriga finansiella placeringstillg	-	-	239 166	239 166	-	-	198 704	198 704
Summa	11 418 130	166 447	460 380	12 044 957	12 363 941	179 696	291 852	12 835 489
Finansiella skulder	-	-	-	-	-	-	-	-

Nivå 1; Värdering utifrån noterade marknadspriser.
Nivå 2; Värdering baserad på observerbara marknadsdata
Nivå 3; Värdering delvis baserad på ej observerbara data

Innehav i nivå 1 utgörs främst av börshandlade aktier men även av obligationer och fonder. Innehav i nivå 2 utgörs av obligationer som är noterade men utan aktiv handel varför värderingen sker utifrån observerbara marknadsdata. Innehav värderade i nivå 3 utgörs av aktier och andelar där värderingen av aktieinnehavet delvis sker baserat på ej observerbara data. Innevarande år utgörs innehav i nivå 3 av aktier och ägarlån i Intea Fastigheter AB och aktier i KlaraBo. Innehav i aktier i East Capital Financials Fund AB som redovisast i nivå 3 avyttrades under 2017. Redovisning av förändringar i nivå 3 framgår av tabellen nedan:

Förändring av innehav i nivå 3	2018				2017			
	Aktier och andelar	Obligationer *	Övriga finansiella placeringstillg	Finansiella skulder	Aktier och andelar	Obligationer *	Övriga finansiella placeringstillg	Finansiella skulder
Redovisat värde vid årets ingång	93 148	-	198 704	-	61 745	-	-	-
Nyanskaffning	61 371	-	40 462	-	93 148	-	198 704	-
Avyttrat under året	-	-	-	-	-61 745	-	-	-
Förfallet under året	-	-	-	-	-	-	-	-
Realiserad värdetförändring	-	-	-	-	-	-	-	-
Orealiserad värdetförändring	66 695	-	-	-	-	-	-	-
Värdetförändring redovisat i övrigt	-	-	-	-	-	-	-	-
totalresultat	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyttat från nivå 1 eller 2	-	-	-	-	-	-	-	-
Flytta till nivå 1 eller 2	-	-	-	-	-	-	-	-
Redovisat värde vid årets utgång	221 214	-	239 166	-	93 148	-	198 704	-

*) Med obligationer avses här obligationer och andra räntebärande värdepapper.

Not 15 Aktier och andelar

	Antal		Marknadsvärde tkr		Anskaffningsvärde tkr	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Bergman & Beving	1 390 000	1 390 000	117 733	119 540	89 430	89 430
Boliden	345 000	-	66 233	-	69 550	-
Diös Fastighet	8 096 827	8 096 827	456 256	451 398	245 359	245 359
Ericsson A	6 965 570	6 965 570	539 135	370 917	137 934	137 934
Essity A	1 303 000	1 303 000	284 054	301 905	248 984	248 984
Fabege	3 840 000	1 920 000	453 735	335 232	197 500	197 500
H&M B	1 717 000	1 217 000	216 376	206 038	363 075	292 936
ICA	-	900 000	-	268 110	-	203 080
Industrivärden A	8 661 626	8 661 626	1 586 810	1 832 800	721 009	721 009
Intea Fastigheter	1 137 124	1 137 124	121 214	43 148	54 519	43 148
Investor B	812 000	812 000	304 987	303 769	252 266	252 266
JM	1 564 000	884 000	270 572	165 220	379 968	250 187
KlaraBo	4 836 829	2 564 102	100 000	50 000	100 000	50 000
Lundbergs B	994 000	497 000	259 633	304 661	195 449	195 449
Momentum Group B	1 390 000	1 390 000	111 895	161 935	41 122	41 122
Peab B	2 957 000	1 607 000	214 087	113 454	207 395	107 631
Ratos B	908 000	908 000	21 138	32 543	51 609	51 609
Sandvik	12 392 342	12 392 342	1 565 773	1 780 780	672 213	672 213
SCA A	1 303 000	1 303 000	93 165	123 785	66 811	66 811
SCA B	3 576 950	3 576 950	245 808	302 431	230 802	230 802
SHB A	577 500	577 500	56 768	64 796	75 816	75 816
SHB B	573 435	573 435	58 032	64 798	73 113	73 113
Skanska B	1 227 000	1 227 000	173 007	208 590	142 893	142 893
Skistar B	434 567	434 567	89 955	68 661	40 254	40 254
Volvo A	11 394 000	11 394 000	1 323 983	1 744 421	1 130 967	1 130 967
Wihlborgs fast	470 000	-	48 128	-	50 024	-
Summa			8 778 477	9 418 932	5 838 062	5 560 514
Varav onoterade aktier			221 214	93 148	154 519	93 148

Not 16 Obligationer och andra räntebärande värdepapper

	Nominellt / Andelar		Marknadsvärde tkr		Anskaffningsvärde tkr	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
<i>Obligationer</i>						
Rodamco 190603	80 000 000	80 000 000	80 667	82 374	79 925	79 925
ICA A 3,5 180625	-	19 000 000	-	19 334	-	18 944
Handelsbanken 11% 20190319	150 000 000	150 000 000	153 522	166 817	150 334	150 334
<i>Räntefonder</i>						
SHB Kortränte Criteria	3 872 432	5 310 040	403 353	553 943	399 074	547 227
SHB Korträntefond SE	5 434 460	5 434 460	783 758	785 062	763 274	763 274
SHB Räntestrategi Cri A2	9 771 668	9 771 668	999 153	1 005 993	1 001 399	1 001 399
SHB Ränteavkastning A7	311 569	311 569	592 896	590 067	436 005	436 005
Summa			3 013 349	3 203 590	2 830 011	2 997 108

Varav onoterade

Räntebindingstider per den 31 december	Marknadsvärde tkr		Anskaffningsvärde tkr	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Mindre än 1 år	2 420 453	2 364 332	2 394 006	2 330 844
1-5 år	592 896	839 258	436 005	666 264
5-10 år	-	-	-	-
Mer än 10 år	-	-	-	-
Summa	3 013 349	3 203 590	2 830 011	2 997 108

Not 17 Övriga finansiella placeringstillgångar	2018-12-31	2017-12-31
Räntebärande aktieägarlån	235 902	195 768
Summa	235 902	195 768

Not 18 Övriga fordringar	2018-12-31	2017-12-31
Övriga kortfristiga fordringar	693	18
Summa	693	18

Not 19 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2018-12-31	2017-12-31
Upplupna ränteintäkter räntebärande värdepapper	17 229	17 199
Summa	17 229	17 199

Not 20 Livförsäkringsavsättning	2018-12-31	2017-12-31
Ingående avsättning	6 145 010	6 099 252
Premieinkomst	50 527	57 946
Utbetalda försäkringsersättningar *)	-307 747	-280 798
Effekt av ändrad diskonteringsränta	165 813	58 165
Premieränta	138 590	130 576
Uttag för avkastningsskatt	-20 627	-19 435
Kostnadsuttag	-15 430	-15 183
Värdesäkring	130 274	36 715
§ 6,7, och 8 pensionärer	5 417	31 073
Beståndsöverlåtelse **)	547 844	-
Andra förändringar ***)	64 827	46 699
Utgående avsättning	6 904 498	6 145 010

*) Posten avser endast försäkringsersättningar. Driftskostnader avseende skadereglering ingår ej.***) Avser övertagna utfästelser från byte av tryggandeform. ***) Posten avser riskresultat, förtidspensioner samt poster av engångskaraktär. Riskresultatet redovisas i tabellform i not 2.

Diskonterat kassaflöde - förfallostruktur	2018-12-31	2017-12-31
0-1 år	352 068	299 054
1-5 år	1 293 655	1 087 969
5-10 år	1 452 580	1 237 729
>10 år	3 806 195	3 520 258
Summa	6 904 498	6 145 010

Not 21 Skatter

	2018-12-31	2017-12-31
Skatteskuld avseende avkastningsskatt	876	888
Summa	876	888

Pensionskassan beskattas enligt Lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Skatten beräknas på de finansiella nettotillgångarna värderade till marknadsvärde vid beskattningsårets ingång.

Not 22 Innehav i icke-konsoliderade strukturerade företag

Ett strukturerat företag är ett företag som har utformats så att röster eller liknande rättigheter inte är den dominerande faktorn vid avgörandet av vem som har det bestämmande inflytandet i företaget, exempelvis när rösträtten endast avser administrativa uppgifter och relevanta aktiviteter regleras genom avtal. Pensionskassans innehav i icke-konsoliderade strukturerade företag utgörs av innehav i räntefonder specificerade i not 16.

Not 23 Ställda panter

	2018-12-31	2017-12-31
Aktier och andelar	5 148 146	4 823 690
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 027 314	3 215 814
Kassa och bank	155 001	167 787
Summa	8 330 461	8 207 291

Skuldtäckningstillvärdet på registerförda tillgångar för försäkringstagarnas räkning.

Stockholm den 2019-03-18

Pär Boman
Ordförande

Stina Petersson

Anna-Karin Qvarfordt Hjelmberg

Håkan Sandberg

Robert Lundin

Anne Reis (suppleant)

Vår revisionsberättelse har lämnats den 19 mars 2019

Jesper Nilsson
Auktoriserad revisor

Tord Jonerot
Revisor

Helene Hedin
Revisor

Revisionsberättelse

Till föreningsstämman i Pensionskassan SHB Försäkringsförening, org.nr 802005-5565

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Pensionskassan SHB Försäkringsförening för år 2018.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag med ändringar t.o.m. 30 april 2011 och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av föreningens finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag med ändringar t.o.m. 30 april 2011. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag med ändringar t.o.m. 30 april 2011. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning av Pensionskassan SHB Försäkringsförening för år 2018 samt av förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att föreningsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som föreningens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av föreningens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för föreningens organisation och förvaltningen av föreningens angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma föreningens ekonomiska situation, och att tillse att föreningens organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och föreningens ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis

för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot föreningen.
- på något annat sätt handlat i strid med lagen om understödsföreningar, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag med ändringar t.o.m. 30 april 2011 eller stadgarna.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med lagen om understödsföreningar.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot föreningen, eller att ett förslag till dispositioner av föreningens vinst eller förlust inte är förenligt med lagen om understödsföreningar.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med lagen om understödsföreningar.

Stockholm den 19 mars 2019

Jepper Nilsson
Auktoriserad revisor

Tord Jönert
Revisor

Helene Hedén
Revisor